

Какво да правим на открито с децата

ЗА ДА РАЗВИЕМ 9-ТЕ ТИПА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

9-ТЕ ТИПА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

според Хауърд Гарднър

- 1. Вербално–лингвистична – включва способността да се оперира с думи, както устно така и писмено
- 2. Логико–математическа – това е способността да се оперира с числа и да се мисли рационално
- 3. Музикална – тук става въпрос за способността да се възприема и оценява музиката, да се създава, трансформира и изпълнява
- 4. Телесно–кинестетична – тя включва умението да се използва тялото за самоизразяване, да се предават чувствата и емоциите чрез движения , да се използват ръцете за трансформиране на разнообразни предмети
- 5. Визуално – пространствена – дарбата да се възприема света визуално и да се анализира тази информация , а също и да се трансформира пространството
- 6. Интерперсонална или междуличностна – умението да се долавят настроенятия, мотивите, намеренията и чувствата на другите хора. Способността за комуникация, т.е. обмяната на информация с другите хора по вербален и невербален начин, чрез езика на жестовете, музиката и речта
- 7. Интраперсонална или вътреличностна – точно усещане на самия себе си, разбиране за силните и слабите си страни, ограничаващи убежденията, мотивациите, настроенятия и желанията, както и емоции. Високо ниво на самоконтрол, саморазбиране и самооценка
- 8. 8. Натуралистична – натуралистите имат способността да разбират природата и да долавят закономерности; да се ориентират сред много живи организми, също така са чувствителни и внимателни, интересуват се от определени характеристики на обкръжаващия ги свят
- 9. Екзистенциална – Способността и склонността да се формулират въпроси за живота, смъртта и други екзистенциални въпроси

Вербално – лингвистична интелигентност

Децата, спадащи към този тип, от ранна възраст обичат реда, систематични са, усещат добре закономерностите и умеят да разсъждават логически. Те обичат да слушат, рано се научават да говорят, четат и пишат правилно. Те имат добра памет, затова лесно и с удоволствие запомнят, не се стесняват от публиката, охотно рецитират стихове. Те лесно учат чужди езици и най-добрият начин за обучението им е под формата на приказки – за най-малките и разкази, дебати и дискусии – при по-големите.

<http://biotifulfarm.bg/>

Развиващи дейности

- Водене на природен дневник – дневник на всички неща, които децата откриват в природата
- Разказване на истории с рисувани камъчета
- Четене на книжки свързани с естествения свят, градинарството и природата
- Нощни приказки и истински истории вечер край огъня

ЛОГИКО – МАТЕМАТИЧЕСКА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

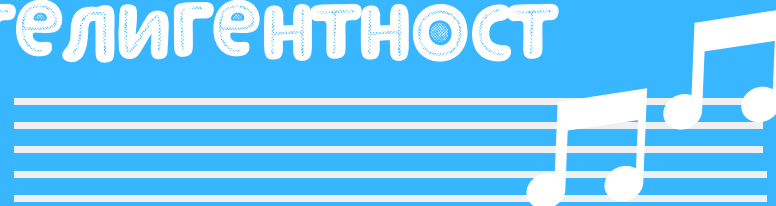
Ако детето ви има този вид интелигентност, вие бързо ще забележите, че то обича преди всичко точността, удивително организирано е, има абстрактно мислене и обича да смята. Такива деца от ранна възраст проявяват интерес към компютрите, логическите експерименти, към решаване на задачи, което им се удава с лекота. Те се занимават успешно с математика, физика, химия – тези предмети, които изискват точност, развита логика и особена настройка на ума. За да предизвикате интереса им, вие трябва да им поставяте различни задачи, да използвате за нагледност схеми и таблици, да им предлагате различни експерименти и математически игри.

Развиващи дейности

- Събиране и броене на различни природни материали. Групиране и подреждане в различна последователност
- Измерване и сравняване на дебелини, височини, грамажи, килограми
- Приключенски игри с решаване на ребуси, откриване на загадки и решаване на задачи
- Научни експерименти

Музикална интелигентност

При децата това се проявява чрез интереса им към звуците. Те отрано са чувствителни към тоновете, ритъма и темпото, възприемат музиката много емоционално. Още от най-ранна възраст са способни да разбират сложните музикални форми. Те са много емоционални и имат развита интуиция, затова в процеса на обучение при този тип деца е добре да се използва любимата музика. Също така обръщайте внимание на ритъма на речта, защото доброто възприемане и запомняне зависят не само от това, което сте казали, но и от това, как точно са прозвучали думите ви.

<http://biotifulfarm.bg/>

Телесно – кинестетична интелигентност

Децата с този тип интелигентност от ранна възраст се отличават с добра координация – те изключително точно контролират тялото си, усещат много добре ритъма. Имат бързи реакции, добре развити рефлексии, много бързо усвояват боравенето с различни предмети и инструменти. И изобщо, такива деца обичат да действат, да се движат, бързат да пипнат всичко и се учат не визуално, а опипвайки и даже опитвайки на вкус. Учат по-добре, когато действат и играят с предметите, докато слушат информацията. Те бързо превключват вниманието си, в резултат на което се появяват проблеми с концентрацията, които родителите често приемат за разсеяност. Добре би било такива деца да получават информацията с помощта на движения, да се използват нагледни модели, които могат да се пипнат и с които да могат да манипулират.

<http://biotifulfarm.bg/>

Развиващи дейности

- Катерене – дървета, скали, въжета
- Игри тип "бързи, смели, сърчни"
- Работа с инструменти – чук, отвертка, гребло, лопата и др.
- Изработване на макети, прототипи, модели
- Слаклайн (ходене по въже)
- Танци
- Спорт

Визуално-пространствена интелигентност

Ако забележите, че детето мисли в картини, създава зрителни образи и запомня по-добре именно с помощта на картини, значи за него е характерен този тип интелигентност. Такива деца често използват в разказите си метафори, лесно разчитат карти, таблици и диаграми, чувствителни са към цветовете и формите на околните предмети. Те отрано проявяват интерес към изобразителните изкуства, затова за тяхното обучение и за стимулирането на интереса им към знания е добре да се използват илюстрации към изучавания материал. Благодарение на зрителните образи децата по-лесно ще систематизират знанията си.

Развиващи дейности

- Редене на мандали с природни материали
- Търсене на съкровище по начертана карта
- Рисуване с оцветена в различни цветове кал
- Работа с глина
- Търсене на различни цветове и форми в природата
- Правене и използване на мисловни карти

Междуличностна интелигентност

Децата от този, т.нар. „социален” тип интелигентност от ранно детство могат да се разбират с хората, да се уговарят с тях, да общуват, изобщо – обичат да се намират сред тях. Когато пораснат, те придобиват способността да разпознават чуждите замисли и планове, затова често започват да манипулират хората. Такива деца имат много приятели, проявяват активността си сред хората, предпочитат да бъдат посредници в спорове и конфликти. Получавайки радост от общуването с хората, детето от този тип най-добре възприема знания именно в колектива, затова не се опитвайте да го задържите в дома си с надеждата, че така ще се съсредоточи и ще научи уроците си по-добре. Обучавайте го чрез въвеждането му в групова работа, в обсъждания, в спорове, давайте му възможност да изказва мнението си.

Развиващи дейности

- Грижа, взаимодействие и наблюдение на домашни и диви животни
- Работа по общи проекти и творчество в екип
- Ролеви игри
- Отборни, но не състезателни игри
- Социални игри, тип "Подаръци", "Шише" и др.
- Езда

Вътреличностна интелигентност

За децата с такъв вид интуитивна интелигентност е присъщо самопознанието, даже самоизследването. Тези затворени по природа деца дълбоко усещат своите силни и слаби страни, добре разбират душевните си вълнения. Те от ранна възраст имат собствени ценности и цел в живота. Техните постъпки се ръководят от силна интуиция, самомотивация и желание да се отличат от другите, а вътрешната им хармония се нарушава от дълбокия анализ на личните преживявания. В процеса на обучение тези деца трябва да имат възможността за самостоятелност – сами да организират учебния си процес. Те нямат нужда от контрол, самите те са достатъчно организирани.

<http://biotifulfarm.bg/>

Развиващи дейности

- Проучване на естествения свят
- Наблюдение на природни цикли и процеси
- Разходки в гората
- Походи в планината
- Бране на билки
- Наблюдение на изгреви и залези
- Риболов

Натуралистична и Екзистенциална интелигентност

Децата с натуралистична интелигентност обичат да са навън и тяхното обучение е най-резултатно по време на екскурзии, зелено училище и други форми, където ще имат възможност да изследват нещата, които ги вълнуват.

Децата с развита екзистенциална интелигентност имат разбиране на класическите ценности в живота – за истината, добротата и красотата. Имат отзивчивост към нематериалните качества на това да си човек, било то в отговор на изкуство, философски или духовни търсения.

<http://biotifulfarm.bg/>

Развиващи дейности за натуралистична интелигентност

- Градинарство
- Събиране и игра с природни материали
- Фотография
- Разходки в гората, планината, край езера, реки и т.н.

Развиващи дейности за екзистенциална интелигентност

- Разглеждане на глобални теми от природата – произхода на света, цикли в природата и т.н.
- Откриване на смислови връзки между живата и неживата природа

Когато става въпрос за интелигентността на нашите деца, въпросът който трябва да си зададем днес не е "Колко", а "Как"? Тестовете за интелигентност, които познаваме, измерват само първите два вида интелигентност – вербално–лингвистична и логико–математическа. Ако наблягаме и развиваме само тях у децата, бихме пропуснали толкова много възможности и бихме заглушили множество автентични природни качества. Да подкрепяме и развиваме онази сила с която детето е дошло на този свят, е най–доброто, което можем да направим, за да му помогнем да разпери смело криле в чудния полет, наречен живот.

Източник на теоретичната част -
<http://priobshti.se/article/terapevtichni-resursi/teoriya-za-mnozhestvenata-inteligentnost-na-hauurd-gardnur>

